

PATVIRTINTA

Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos
direktorius 2022 m. rugsėjo 21 d.
įsakymu Nr. IV-78

VILKAVIŠKIO R. KYBARTŲ „SAULĖS“ PROGIMNAZIJOS SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PREVENCIJOS POLITIKOS ĮGYVENDINIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos (toliau – Progimnazija) Smurto ir priekabiavimo prevencijos politika (toliau – Politika) ir Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos (toliau – Progimnazija) Smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos įgyvendinimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato principus, kuriais vadovaujasi Progimnazijoje, siekiant užtikrinti darbuotojų psichologinį saugumą, smurto ir priekabiavimo darbe atvejų registravimo ir nagrinėjimo tvarką, prevencijos principus, jų įgyvendinimo priemones ir tvarką Progimnazijoje.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodeksu, Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos išaiškinimais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais bei aktualiais kitais teisės aktais, Progimnazijos etikos kodeksu, Darbo tvarkos taisyklėmis, Lygių galimybių politikos ir jos įgyvendinimo tvarka ir kt.

3. Šio Aprašo tikslas – užtikrinti mokinių ir darbuotojų pozityvių vertybių formavimą, psichologinį saugumą, psichosocialinės rizikos valdymą, smurto ir priekabiavimo prevencijos įgyvendinimą ir saugios darbo aplinkos kūrimą visiems Progimnazijos bendruomenės nariams.

4. Progimnazijoje nustatoma nulinė tolerancija smurtui ir priekabiavimui bei garantuojamas skaidrus visų tokių atvejų tyrimas bei sankcijos smurtą naudojantiems mokiniams ir darbuotojams.

5. Apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **Bet koks nepriimtinas elgesys ar jo grėsmė** – smurtas ir priekabiavimas, įskaitant psichologinį smurtą, smurtą ir priekabiavimą dėl lyties (smurtas ir priekabiavimas nukreiptas prieš asmenis dėl jų lyties arba neproporcingai paveikiantis tam tikros lyties asmenis, įskaitant seksualinį priekabiavimą), nesvarbu, ar nepriimtinu elgesiu vieną kartą ar pakartotinai siekiama padaryti fizinį, psichologinį, seksualinį ar ekonominį poveikį, ar nepriimtinu elgesiu šis poveikis padaromas arba gali būti padarytas, ar tokiu elgesiu įžeidžiamas asmens orumas arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka arba (ir) atsirado arba gali atsirasti fizinė, turtinė ir (arba) neturtinė žala.

5.2. **Smurtas ir priekabiavimas** – vieno ar kelių asmenų nepriimtinas elgesys, galintis pasireikšti įvairiomis formomis, kurių vienos nustatomos lengviau negu kitos, tai elgesys, kai vienas ar daugiau vadovų ar darbuotojų siekia įžeisti arba įžeidžia darbuotojo orumą, siekia daryti arba daro neigiamą įtaką jo emocinei sveikatai ir (arba) siekia sukurti arba sukuria priešišką darbo aplinką.

5.3. **Smurtas artimoje aplinkoje** – artimoje aplinkoje veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, turtinę ir (ar) neturtinę žalą.

5.4. **Priekabiavimas** – nepageidaujamas elgesys, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka (Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 7 dalis).

5.5. **Seksualinis priekabiavimas** – nepageidaujamas užgaulus, žodžiu, raštu ar fiziniu veiksniu išreikštas seksualinio pobūdžio elgesys su asmeniu, turint tikslą pakenkti asmens orumui,

ypač sukuriant bauginančią, priešišką, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką (Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 6 dalis).

5.6. **Stresas** – mokinio ar darbuotojo reakcija į nepalankius mokslo ar darbo sąlygų, darbo reikalavimų, ugdymo ar darbo organizavimo, ugdymo ar darbo turinio, mokinių ar darbuotojų tarpusavio santykių ir (ar) santykių su mokytoju ar darbdaviu ir (ar) trečiaisiais asmenimis psichosocialinius veiksnys;

5.7. **Psichosocialinis veiksnys** – veiksnys, kuris dėl ugdymo ar darbo sąlygų, ugdymo ar darbo reikalavimų, ugdymo ar darbo organizavimo, ugdymo ar darbo turinio, mokinių ar darbuotojų tarpusavio ar mokytojo ir mokinio, darbdavio ir darbuotojo tarpusavio santykių sukelia mokiniui ar darbuotojui psichinį stresą;

5.8. **Psichosocialinė rizika** – rizika mokinių ar darbuotojų psichinei ir fizinei sveikatai bei socialinei gerovei, kurią kelia psichosocialiniai veiksniai susiję su ugdymo ar darbo santykiais;

5.9. **Grėsmė** – gresianti padėtis, pavojus, įskaitant įvairius grėsmingus įvykius (pavyzdžiui, mokytojo, darbdavio, tiesioginio vadovo, kitų mokinių, darbuotojų ar trečiųjų asmenų žodiniai išpuoliai, įvairus susirūpinimą keliantis elgesys). Pabrėžtina, kad grėsmė gali kilti tiek vienam mokiniui, darbuotojui, tiek mokinių, darbuotojų grupei. Analizuojant galimą(as) grėsmę(es), kuri(os) gali būti akivaizdi(žios) ir neakivaizdi(žios), pagrindinis elementas 3 yra grėsmės pasekmės: įvairus smurtas, taikomos bausmės, ignoravimas, izoliavimas, priekabiavimas, engimas, patyčios ir t. t.

5.10. Kitos Apraše naudojamos sąvokos suprantamos ir aiškinamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos darbo kodekse, Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme ir Psichosocialinės rizikos vertinimo metodiniuose nurodymuose.

II SKYRIUS SMURTO IR PRIEKABIAVIMO POLITIKA

6. Progimnazijoje smurto ir priekabiavimo Politikos įgyvendinimas grindžiamas teisingumo ir saugumo jausmo užtikrinimu mokiniams ir darbuotojams darbo vietoje, leidžia pagarbiai ir objektyviai vertinti mokinių ir darbuotojų galimybes, pripažinti mokinio ir darbuotojo indėlį, sąžiningai skirstyti Progimnazijos išteklius ir atlygį už darbą ir ugdymosi pasiekimus. Politikos vykdymas Progimnazijoje padeda ugdyti organizacinę kultūrą, kurioje būtų toleruojami vyraujančiai nuomonei prieštaraujantys pasisakymai ir diskusijos, gerbiama kitokia pozicija, nuomonė.

Progimnazijoje smurto ir priekabiavimo Politikos įgyvendinimas leidžia numatyti ir įgyvendinti efektyvius ir tinkamus veiksmus smurto ir (arba) priekabiavimo atveju bei apsaugoti mokinius ir darbuotojus nuo jų grėsmės, o ne vien nustatyti ir (arba) nubausti smurtautoją (kadangi ne visais atvejais poveikio priemonių taikymas pastarąjį sustabdo), ir sudaro sąlygas pašalinti esamos problemos (konflikto) darbe priežastis, išspręsti įsisenėjusį konfliktą, suteikti pagalbą smurtą ir priekabiavimą patyrusiam(iems) mokiniui(ams) ir (ar) darbuotojui(ams).

Progimnazijoje vykdomos Politikos dėka netinkamas mokinių ir darbuotojų elgesys, pasireiškiantis grasinimu susidoroti, panaudoti smurtą, ignoravimu, engimu, patyčiomis ir pan., neturėtų likti nepastebėtas ir nebus toleruojamas, nes žaloja ar gali sužaloti nukentėjusiojo mokinio ar darbuotojo asmenybę, pažeisti asmens orumą, įstumti nukentėjusįjį į bejėgę padėtį ir turėti kitokią neigiamą poveikį mokinio ar darbuotojo sveikatai.

Politikoje aiškiai ir suprantamai išaiškinta, kad:

- priekabiavimas ir smurtas Progimnazijoje ir darbo vietose yra potencialūs potrauminio streso darbe šaltiniai. Potrauminis stresas gali pasireikšti bet kurioje Progimnazijos ir darbo vietoje ir bet kuriam mokiniui ar darbuotojui, nepriklausomai nuo veiklos srities, darbo sutarties formos ir tarpusavio santykių;

- stresą Progimnazijoje ir darbe daugiausia sukelia smurto ir priekabiavimo apraiškos. Išsprendus streso problemą, gali padidėti ugdymosi ir darbo našumas, pagerėti mokinių ir darbuotojų sauga ir sveikata, o dėl to didėja ekonominė ir socialinė nauda darbdaviams, darbuotojams ir visai Progimnazijos bendruomenei.

Politika taikoma visiems be išimties Progimnazijos mokiniams ir darbuotojams, neatsižvelgiant į jų užimamas pareigas ar sudarytą darbo sutarties rūšį.

III SKYRIUS

SMURTO IR PRIEKABIAVIMO ATPAŽINIMO BŪDAI, FORMOS

7. Priekabiavimas ir smurtas gali pasireikšti bet kurioje Progimnazijos ir darbo vietoje ir (ar) namų aplinkoje ir gali paveikti bet kurį mokinį ar darbuotoją, ar jų šeimos narį.

Smurtas gali pasireikšti tarp mokinių, tarp mokinių ir mokytojų, tarp mokinių ir darbuotojų, tarp to paties lygmens kolegų (horizontalus smurtas), tarp vadovų ir jų pavaldinių (vertikalus smurtas) bei darbuotojų ir kitų asmenų (klientų, vartotojų, trečiųjų asmenų ir kt.). Skiriamasis smurto pagrindinis požymis – prievartą taikančio asmens siekimas psichologiškai dominuoti prieš smurto auką, gali būti nesunkiai identifikuotas. Priekabiavimas gali pasireikšti žodžiu ir raštu, rečiau – fiziniiais veiksmais. Smurtas ir priekabiavimas – tai žmogaus teisių pažeidimas, darantis žalą tiek asmens, tiek Progimnazijos gerovei.

Smurtas artimoje aplinkoje yra žmogaus teisių ir laisvių pažeidimas, jis priskiriamas prie visuomeninę reikšmę turinčių veikų, todėl pačiai aukai nereikia rašyti pareiškimo. Įvertinus situaciją šeimoje, gali būti skiriama prevencinė priemonė, apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderis, skirta smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiam asmeniui apsaugoti ir kuria pilnametis smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantis asmuo įpareigojamas laikinai išsikelti iš gyvenamosios vietos, jeigu jis gyvena kartu su smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiu asmeniu, nesilankyti šio asmens gyvenamojoje vietoje, nesiartinti prie jo ir kartu su juo gyvenančių pilnamečių asmenų ir (ar) vaikų, nebendrauti, neieškoti ryšių su jais.

Pagrindinis smurto ir priekabiavimo skirtumas yra tai, kad priekabiavimas yra tęstinis procesas, t. y. – pasikartojantis nepriimtinas elgesys, o smurtas dažniausiai būna vienkartinis, staigus (ūmus) netinkamo elgesio proveržis, tačiau smurtas artimoje aplinkoje gali kartotis, stiprėti ir tęstis.

8. Mokantis ir dirbant gali kilti grėsmių, kurios nėra akivaizdžios, tačiau kuria nemalonią, bauginančią, žeminančią ar įžeidžiančią ugdymosi ir darbo aplinką. Todėl visiems progimnazijos mokiniams ir darbuotojams:

8.1. privaloma gerbti kito asmens orumą, mandagiai ir pagarbiai bendrauti su kitais, savo elgesiu užtikrinti darbo aplinką, kurioje kitas asmuo nepatirtų priešiško, neetiško, žeminančio, agresyvių, užgaulių, įžeidžiančių veiksmų;

8.2. draudžiama priekabiauti ir (arba) smurtauti, neetiškai ir nepagarbiai elgtis su mokiniais, darbuotojais ir kitais asmenimis (pvz.: klientais):

8.2.1. progimnazijos erdvėse ir darbo vietose, įskaitant viešąsias ir privačias vietas;

8.2.2. pertraukų pailsėti ir pavalgyti metu arba naudojantis buties, sanitarinėmis ir higienos patalpomis;

8.2.3. su ugdymu ir darbu susijusių išvykų, kelionių, mokymų, renginių ar socialinės veiklos metu;

8.2.4. su ugdymu ir darbu susijusio bendravimo, įskaitant bendravimą informacinėmis ir elektroninių ryšių technologijomis, metu;

8.2.5. pakeliui į Progimnaziją arba iš jos.

9. *Smurto ir priekabiavimo ugdymosi ir darbo aplinkoje atpažinimo būdai ir išraiška:*

9.1. ugdymosi veikloje ir profesinėje srityje: viešu pažeminimu, nuomonės menkinimu, kaltinimu dėl pastangų stygiaus, beprasmių, neatitinkančių kompetencijos užduočių skyrimu, nušalinimu nuo sričių, už kurias darbuotojas yra atsakingas, pernelyg didelio ugdymo ar darbo krūvio skyrimu, darbo užduočių įvykdymo nerealiais terminais pavedimo;

9.2. dėl asmeninės reputacijos: užgauliomis pastabomis, nuolatiniu įžeidinėjimu, grasinimu, bauginimu, menkinimu, užuominomis dėl amžiaus, lyties ar kitų asmeninių dalykų, apkalbomis;

9.3. per izoliaciją: psichologiniu ir socialiniu išskyrimu, galimybių apribojimu, nuomonės ignoravimu, darbui reikalingos informacijos nuslėpimu;

9.4. fiziniais veiksniais: spoksojimu ir akių kontaktu (spoksojimas ir rūstus žvilgsnis norint įbauginti mokinį ar darbuotoją), tonu ir balso garsumu (pakeltu tonu išreiškiami reikalavimai, balso garsumu siekiama užgožti dialogą ar oponento pastabas), nerimu (rankų gniaužymu, trynimu, murmėjimu, vapėjimu, žingsniavimu, nerimastingu vaikščiojimu ir kt.), smurtu, kuomet užpuolamas vienas ar daugiau mokinių, darbuotojų ar vadovų su ugdymusi ar darbu susijusiomis aplinkybėmis;

9.5. fiziniu, psichologiniu ir / ar seksualiniu išnaudojimu, neetišku elgesiu (vieną kartą ar sistemingai), nepagarbiu elgesiu kitų asmenų atžvilgiu;

9.6. elektroninis: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).

10. *Grėsmių situacijos, atpažinimas (sąrašas nebaigtinis):*

10.1. Grėsmė laikytina įstaigoje taikoma praktika dėl kasmetinių atostogų suteikimo, kai nesudaroma kasmetinių atostogų eilė, o jų suteikimas tiesiogiai priklauso nuo darbdavio valios (paveikta grupė – visi darbuotojai);

10.2. Grėsmė taip pat laikytina įstaigos taikoma praktika dėl darbo grafikų sudarymo, nesilaikant DK nustatytų terminų, pavyzdžiui, laiku neinformuojant darbuotojo apie pasikeitusį darbo grafiką, piktybiškai manipuliuojant darbo grafikais, kurių nustatymas tiesiogiai priklauso nuo tiesioginio vadovo valios (paveikta grupė – visi darbuotojai);

10.3. akivaizdžios grėsmės pavyzdžiu laikytinas mokinio ar darbuotojo persekiojimas ugdymosi ar darbo metu ir (arba) po ugdomosios veiklos ar darbo valandų arba pašiepiančio vaizdo įrašo, el. susirašinėjimų platinimas įstaigos vidiniame tinkle ar internetinėje erdvėje, kai dėl šių grėsmių gali kilti realus priekabiavimo ir (arba) smurto pavojus konkrečiam mokiniui ar darbuotojui;

10.4. neakivaizdžios grėsmės pavyzdžiu laikytina situacija, kai nesprenžiamas(i) konfliktas(ai) gali tapti netinkamo elgesio mokykloje ir darbe priežastimi, neigiamai veikti emocinę ugdymosi ir darbo aplinką, ugdymosi ir darbo produktyvumą, ir dėl to ateityje, emocinei įtampai gerokai išaugus, gali kilti realaus smurto ir (arba) priekabiavimo pavojus ir kitos situacijos, kurios gali padidinti mokinio ar darbuotojo pažeidžiamumą.

11. *Dažniausiai pasireiškiančios psichologinio smurto mokykloje ar darbe formos ir nepriimtino elgesio išraiškos, kurios kenkia mokinio ir darbuotojo emocinei, o sunkiais atvejais – psichinei ir fizinei sveikatai (sąrašas nebaigtinis):*

11.1. nepriimtinas ar nepageidaujamas fizinis kontaktas (pavyzdžiui, fizinis prisilietimas, glostymas, plekštelėjimas, grybštelėjimas, siekimas prisiliesti (apkabinti), prisitraukti arčiau kito asmens ir kt.) ar tokio fizinio kontakto reikalavimas;

11.2. nepadoraus turinio informacijos demonstravimas ar siuntimas;

11.3. įkyrus domėjimasis apie privatų gyvenimą, intymius santykius;

11.4. nepageidaujami komentarai dėl išvaizdos, kūno formos, aprangos;

11.5. įžeidžiantys juokai, patyčios, apkalbos, gandai, šmeižtas, užgaulūs gestai;

11.6. tyčinis mokinio ar darbuotojo izoliavimas ugdymo veikloje ar darbinėje veikloje;

11.7. informacijos, nesusijusios su darbuotojo funkcijomis, apie jį rinkimas ir (arba) platinimas;

11.8. elgesys, kuriuo siekiama riboti asmens apsisprendimo laisvę;

11.9. poveikis darbuotojui, siekiant tam tikrų su darbu nesusijusių funkcijų (paslaugų) atlikimo.

12. Pagrindinė ir dažniausia smurto ir priekabiavimo ugdymo procese ar darbe pasekmė mokiniui, darbuotojui / vadovui yra patiriamas stresas dėl kurio mokiniams, darbuotojams yra sunku susikaupti, mokytis, tinkamai atlikti savo darbą, krenta mokinio mokymosi motyvacija, darbuotojų darbo našumas, padaugėja daromų klaidų, sutrinka dėmesingumas, ko pasekoje gali įvykti nelaimingi atsitikimai. Mokiniai ir darbuotojai jaučia nuolatinį nuovargį, stresą mokykloje ir

darbe, ir mokytis bei dirbti tokioje aplinkoje jiems tampa labai sunku, kartais gali išsivystyti depresija. Dažniau kreipiamasi į gydymo įstaigas, švietimo pagalbos specialistus ar įstaigas.

13. Smurtui ir priekabiavimui nepriskiriama:

13.1. mokiniui ar darbuotojui įvardijami jo mokymosi ar atliekamo darbo trūkumai ir privalumai, mokytojo, darbdavio ar jo įgalioto asmens išsakomos pastabos dėl mokymosi, atliekamo darbo (pastabos negali būti išsakomos žeminančiai, pašaipiai);

13.2. mokytojo, darbdavio ar jo įgalioto asmens reiklumas ir tikrinimas, ar mokinys, darbuotojas laikosi jam pavestų pareigų, darbo sutartimi pavestų (pareigybės aprašymu) įsipareigojimų, reikalavimas laikytis lokalių teisės aktų reikalavimų (nepagrįstai padidintas reiklumas tik vieno mokinio ar darbuotojo atžvilgiu gali būti traktuojamas psichologiniu smurtu);

13.3. tarp mokinio ir mokytojo, tarp darbdavio ir darbuotojo kilę nesusipratimai, diskusijos, nuomonių nesutapimai.

IV SKYRIUS

PREVENCIJOS PRIEMONĖS IR SUPAŽINDINIMO SU SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PREVENCIJOS PRIEMONĖMIS TVARKA

14. Išskiriami pirminiai, antriniai ir tretiniai smurto darbe prevenciniai veiksmai. Siekiant mažinti stresą darbe gali būti derinami visi prevenciniai veiksmai kartu:

14.1. **pirminė prevencija** – veiksmai pašalinti smurto apraiškas ir taip sumažinti neigiamą jo įtaką mokiniams ir darbuotojams, t. y. psichosocialinės ir fizinės darbo aplinkos gerinimas (darbo ar ugdymo aplinkos keitimas; lanksčių darbo grafikų tvirtinimas; mokinių ir darbuotojų įtraukimas; grįžtamojo ryšio suteikimas); psichologinio smurto atvejų registravimas ir Progimnazijos kultūros ugdymas;

14.2. **antrinė prevencija** – prieš smurtą nukreiptos Progimnazijos Politikos formavimas. Antrinės prevencijos įgyvendinimo metu darbuotojai informuojami apie Progimnazijos parengtą prieš smurtą nukreiptą strategiją, mokiniams, darbuotojams ir Progimnazijos vadovams, atsižvelgiant į poreikį, darbuotojų pageidavimą, disponuojamas lėšas, gali būti organizuojami mokymai, siekiant, kad:

14.2.1. mokiniai ir darbuotojai būtų mokomi: kaip nustatyti galimas smurto ir priekabiavimo situacijas, kokie galimi smurto ir priekabiavimo šalinimo sprendiniai, bendravimo įgūdžiai, kurie padėtų išvengti smurto ir priekabiavimo, ir (ar) jį sumažinti, kaip skatinti teigiamą aplinką bei teisinio gynimo galimybes;

14.2.2. Progimnazijos vadovai būtų mokomi: suprasti ir paaiškinti Progimnazijos priešsmurtinę strategiją, pastebėti netinkamą mokinių ir savo darbuotojų elgesį, įvertinti darbo aplinką ir numatyti priemones, kurios padėtų išvengti smurto ir priekabiavimo įstaigoje, padėti nukentėjusiems mokiniams ar darbuotojams, pagal galiojančius teisės aktus užtikrinti informacijos konfidencialumą apie mokinius ir darbuotojus, patyrusius smurtą ir priekabiavimą Progimnazijoje, palaikyti mokinius ir darbuotojus, ir skatinti abipuse pagarba grįstą ugdymo ir darbo aplinką;

14.3. **tretinė prevencija** – visapusiška pagalba psichologinį smurtą patyrusiems asmenims ir taikomos drausminės nuobaudos smurtautojams.

15. Registruojant smurto atvejus ir juos išsamiai analizuojant išmokstama veiksmingiau valdyti psichologinį smurtą įstaigoje. Pagarba, atidumu ir atvirumu grįstas mokinių, darbuotojų ir Progimnazijos vadovo bendravimas, Progimnazijos vadovo parama mokiniams ir darbuotojams sprendžiant problemas mažina psichologinio smurto Progimnazijoje riziką bei ugdo organizacinę kultūrą.

16. Visi Progimnazijos mokiniai ir darbuotojai informuojami (klasės valandėlių, susirinkimų metu) apie Progimnazijoje vykdomą smurto ir priekabiavimo prevencijos Politiką, siekiamo pozityvaus elgesio taisyklės, vykdomas priemones, šis Aprašas skelbiamas Progimnazijos internetiniame tinklapyje. Mokiniams ir darbuotojams pateikiama vieša informacija (plakatai, lankstinukai, atmintinės ir pan.), siekiant suteikti žinių apie psichosocialinius veiksnius, į ką reikia kreiptis juos patyrus, jų poveikį, prevencines priemones ir pan.

V SKYRIUS

PRANEŠIMŲ APIE SMURTĄ IR PRIEKABIAVIMĄ TEIKIMO IR NAGRINĖJIMO TVARKA

17. Progimnazijos mokiniai ir darbuotojai apie galimybę ir būdus (raštu, elektroninėmis priemonėmis, žodžiu) pranešti apie patirtą ar galimai patirtą smurtą ir priekabiavimą Progimnazijoje supažindinami ir informuojami klasės valandėlės, susirinkimų, posėdžių metu, skelbiant šį Aprašą internetiniame Progimnazijos tinklapyje.

18. Pranešimų tyrimas grindžiamas šiais pagrindiniais principais:

18.1. betarpiškumo – visiems susijusiems asmenims (nukentėjusiajam, skundžiamajam, liudytojui(ams) sudaromos visos galimybės pateikti paaiškinimus dėl savo veiksmų;

18.2. operatyvumo – pranešimai nagrinėjami per kiek įmanoma trumpiausią terminą (pastaba: teisės aktai nenumato konkrečių terminų);

18.3. pagalbos nukentėjusiajam – gavus pranešimą dėl priekabiavimo ir (arba) smurto, sudaromos, kiek tai įmanoma, psichologiškai saugios ugdymo ir darbo sąlygos;

18.4. objektyvumo ir nešališkumo – tyrimas atliekamas objektyviai, neturint išankstinių nuostatų dėl aplinkybių vertinimo;

18.5. nekaltumo – skundžiamasis laikomas nekaltu, kol bus priimtas sprendimas dėl pažeidimo ar jo netinkamo elgesio.

19. Mokinys ar darbuotojas, galimai patyręs ar pastebėjęs smurto ir priekabiavimo atvejį, turi teisę (taip pat ir anonimiškai) apie jį pranešti:

19.1. informuojant savo klasės auklėtoją ar tiesioginį darbo vadovą, kuris apie praneštą atvejį tuoj pat informuoja Atsakingą asmenį ir / ar Komisiją 17 punkte nurodytomis priemonėmis;

19.2. registruojant smurto ar priekabiavimo atvejį Galimų smurto ir priekabiavimo atveju anketoje, patvirtintoje Progimnazijos direktoriaus įsakymu (1 priedas), ir joje pateikiant reikiamą informaciją;

19.3. siunčiant elektroninį laišką Atsakingam asmeniui el. paštu: dbarniskyte@gmail.com ir nurodant informaciją: asmens vardą ir pavardę, kontaktus (el. pašta ir / ar tel. Nr. nebūtina, bet pageidautina, siekiant tikslesnio tyrimo, išvadų ir tikslingos prevencijos), vietą, datą (arba periodą nuo-iki), galimus iniciatorius, nukentėjusius, liudininkus, pranešimą pildančio asmens sąsajas su įvykiu, detalų įvykio aplinkybių aprašymą, siūlomas prevencines priemones (jei esama pasiūlymų);

19.4. įmetant laisvos formos pranešimą į „dėžutę“ (pranešėjui pageidaujant, užtikrinamas konfidencialumas);

19.5. Progimnazija, sužinojusi apie smurtą artimoje aplinkoje, apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį tuojau pat informuoja specializuotos kompleksinės pagalbos centrą, o apie smurtą patyrusį asmenį – specializuotos kompleksinės pagalbos centrą ir policiją, ir pateikia būtiniausias kontaktinius šio asmens duomenis (vardą, pavardę, telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą). Smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį ar smurtą patyrusį asmenį informuoja, kad su juo susisieks specializuotos kompleksinės pagalbos centras ir, jam sutikus, suteiks pagalbą. Šiam asmeniui pateikia specializuotos kompleksinės pagalbos centro ir emocinės pagalbos tarnybos telefono ryšio numerius, elektroninio pašto adresus ir rašytinę informaciją apie teikiamos specializuotos kompleksinės pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims pobūdį bei informaciją, nurodytą Reglamento (ES) 2016/679 13 straipsnyje. Jeigu smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą patyręs asmuo yra nepilnametis, specializuotam kompleksinės pagalbos centrui perduoda šio nepilnamečio atstovo pagal įstatymą ir jo asmens duomenys (atstovo pagal įstatymą vardą, pavardę, telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą, nepilnamečio vardą, pavardę).

20. Gautus pranešimus apie galimai patirtus ar pastebėtus smurto ir priekabiavimo atvejus registruoja Progimnazijos direktoriaus paskirtas atsakingas asmuo (toliau – Atsakingas asmuo) Smurto ir priekabiavimo atvejų darbe pranešimų žurnale (2 priedas), kuris apie tai informuoja Progimnazijos direktorių ir pateikia informaciją Progimnazijos direktoriaus sudarytai ir patvirtintai

galimų smurto ir priekabiavimo darbe atvejų nagrinėjimo komisijai (toliau – Komisija) ne vėliau kaip kitą dieną arba per 1–2 darbo dienas, kuri juos nagrinėja ir siūlo prevencines priemones.

21. Komisija pranešime nurodytos informacijos tyrimą atlieka ir Progimnazijos direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui pateikia per kiek įmanoma trumpiausią laiką, kuris neturi būti ilgesnis nei 1 mėnuo nuo pranešimo gavimo dienos.

22. Visi pateikti faktai vertinami individualiai, todėl, atsižvelgiant į kiekvienos konkrečios situacijos faktines aplinkybes, renkami visi su ginču susiję objektyvūs įrodymai:

22.1. dokumentai (pvz.: psichologų konsultacijų sąskaitos, gydytojų išvados dėl sveikatos būklės ir pan.);

22.2. išsaugotos SMS žinutės;

22.2. išsaugoti elektroniniai laišakai;

22.3. turimos nuotraukos;

22.4. vaizdo ir garso įrašai;

22.5. liudininkai, galintys patvirtinti nederamą kito asmens elgesį ir kt.

23. Mokinio ar darbuotojo nurodomos faktinės aplinkybės turi būti pagrįstos objektyviais įrodymais, tik tada jos bus laikomos patikimu ir pakankamu grėsmės požymiu, kylančiu konkrečiam mokiniui ar darbuotojui ir jo interesams.

24. Atliekant pranešimų tyrimą Komisijos nariai privalo užtikrinti pranešėjo konfidencialumą, tad visi Komisijos nariai ir Atsakingas asmuo pasirašo Konfidencialumo pasižadėjimą (3 priedas). Komisijos nariams draudžiama atskleisti bet kokią su tyrimu susijusią informaciją asmenims, nedalyvaujantiems tyrimo procedūroje.

VI SKYRIUS

APIE SMURTAŲ IR PRIEKABIAVIMĄ PRANEŠUSIŲ ASMENŲ IR NUKENTĖJUSIŲ ASMENŲ APSAUGOS PRIEMONĖS IR JIEMS TEIKIAMA PAGALBA

25. Vadovaujantis DK 30 straipsnio 3 dalies nuostatomis (redakcija, galiojanti nuo 2022 m. lapkričio 1 d.) ir atsižvelgiant į konkretų atvejį ir esamą poveikį mokinių ar darbuotojų emocinei sveikatai, Progimnazijoje nukentėjusių asmenų apsaugos priemonės ir pagalba gali būti įvairių formų:

25.1. sudaryta galimybė mokiniams ir darbuotojams, patyrusiems smurtą, naudotis visų reikalingų specialistų (psichologų, psichiatrų ir kt.) paslaugomis;

25.2. apmokėta už tų specialistų paslaugas (vadovaujantis protingumo principu);

25.3. vykdoma darbo rotacija;

25.4. mokinio perkėlimas į kitą klasę, darbuotojo perkėlimas į kitą darbo vietą (nepažeidžiant DK nuostatų); nuotolinis mokymas namuose iki problemos išsprendimo, darbuotojui atostogų suteikimas ir kt. (sąrašas nėra baigtinis).

VII SKYRIUS

MOKINIŲ IR DARBUOTOJŲ ELGESIO (DARBO ETIKOS) TAISYKLĖS

26. Progimnazijoje mokiniai ir darbuotojai privalo susipažinti ir vadovautis tinkamo elgesio ir nepriimtino elgesio principais, bei vadovautis šiuos principus reglamentuojančiomis taisyklėmis ir tvarkomis, patvirtintomis Progimnazijos direktoriaus vidaus lokaliniais teisės aktais ir šiuo Aprašu (sąrašas nėra baigtinis):

26.1. Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos pedagogų etikos kodeksu;

26.2. Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos darbuotojų pareigų pažeidimo fiksavimo, tyrimo ir darbuotojų išspėjimo dėl įvykdytų pažeidimų, tvarkos aprašu;

26.3. Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo tvarkos aprašu;

26.4. Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos incidentų darbe tyrimo ir registravimo tvarkos aprašu;

26.5. Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos konfidencialios informacijos nustatymo ir naudojimo bei konfidencialumo laikymosi tvarkos aprašu;

26.6. Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos lygių galimybių politika ir jos įgyvendinimo tvarka;

26.7. Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos konfidencialios informacijos nustatymo ir naudojimo bei konfidencialumo laikymosi tvarkos aprašu;

26.8. Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos asmens duomenų tvarkymo taisyklėmis.

27. Progimnazijos mokiniams ir darbuotojams rekomenduojama stebėti veiksmus dėl nepriimtino elgesio, o turint abejonų dėl galimo nepageidaujamo (netinkamo) arba kitokio elgesio savo ar kitų mokinių ir darbuotojų atžvilgiu, kai mokinys ar darbuotojas priverstas jaustis nepatogiai, kreiptis į atsakingą darbuotoją. Patyrus nepriimtina elgesį, turintį smurto ir priekabiavimo požymių, patartina ramiai, mandagiai informuoti taip besielgiantį asmenį, kad šis elgesys nepriimtinas ir turi būti nutrauktas, o pastarajam nepakeitus savo elgesio – pranešti Progimnazijos direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui. Informavimas apie nepriimtina elgesį galimas ir elektroniniu laišku.

28. Progimnazijoje netoleruotinas asmens priekabiavimas, smurtas, įžeidinėjimas ar žeminimas, o visi mokytojai ir darbuotojai skatinami nebūti pasyviais Politikos ir šio Aprašo nuostatas pažeidžiančio elgesio stebėtojais, imtis aktyvių veiksmų nepriimtinam elgesiui sustabdyti. Pastebėjus nepriimtina elgesį, netoleruoti jo, nelaikyti jo pokštu ar nevykusi pajuokavimu, neskatinti tokio elgesio pritariančia šypsena, juoku ar kitais nepriimtina elgesį palaikančiais veiksmais.

VIII SKYRIUS

KITA INFORMACIJA, SUSIJUSI SU SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PREVENCIJA

29. Drausminės procedūros numatomos ir taikomos smurtautojams, atsižvelgiant į abiejų smurto įvykyje dalyvavusių pusių paaiškinimus, nurodomas aplinkybes, ankstesnį smurtautojo elgesį, objektyviai jas išklausius. Iškilusios problemos sprendžiamos neformaliomis priemonėmis – pokalbiu su smurtautoju, psichologo konsultacijos rekomendavimu, o jei to nepakanka, gali būti naudojamos drausminės priemonės:

29.1. mokiniams: Progimnazijos Vaiko gerovės komisijos informavimas, raštiškas įspėjimas, kreipimasis į Vilkaviškio rajono Vaiko gerovės komisiją;

29.2. darbuotojams: raštiškas įspėjimas, nušalinimas nuo darbo, atleidimas iš darbo.

30. Kai nukentėjęs asmuo pageidauja tik sudrausminti skundžiamąjį ir užkirsti kelią tokiems veiksams ateityje, tačiau nepageidauja, kad būtų pradėtas tyrimas, tuomet Progimnazijoje gali būti taikomos tokios procedūros kaip, pavyzdžiui, neformalus pokalbis, kai Progimnazijos direktorius ir / ar Komisija atskirai bendrauja su skundžiamuoju, dalyvaujant ar nedalyvaujant besiskundžiančiam asmeniui, siekiant taikiai išspręsti kilusius nesutarimus, arba priimamas sprendimas pakartotinai supažindinti skundžiamąjį asmenį su Politika, šiuo Aprašu ir kitais dokumentais, atkreipiant papildomą dėmesį į tai, dėl ko buvo kreiptasi.

31. Progimnazijoje taikoma pati efektyviausia smurto valdymo priemonė – problemos paviešinimas. Tad patyrusieji smurtą ar priekabiavimą darbe skatinami nebijoti prašyti pagalbos, kreiptis į Progimnazijos direktorių, Komisiją, Darbo tarybą, profesinę sąjungą.

32. Sveikos ugdymo ir darbo aplinkos be smurto apraiškų kūrimo sėkmės užtikrinimui vykdomas administracijos, darbuotojų, vadovų, sveikatos ir saugos atstovų bei profesinių sąjungų bendradarbiavimas.

IX SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

33. Mokiniai ir darbuotojai su šiuo Aprašu yra supažindinami klasės valandėlių metu, susirinkimų metu, įsidarbinant, elektroninėmis priemonėmis ir skelbiant Aprašą Progimnazijos internetinėje svetainėje, atlikdami savo ugdymosi ar darbo funkcijas turi vadovautis šiame Apraše nustatytais principais.

34. Mokiniais ar darbuotojams, pateikusiems pranešimą apie galimą smurtą ir priekabiavimą, užtikrinamas konfidencialumas pagal galiojančius teisės aktus.

35. Mokinys ar darbuotojas, pateikęs melagingą pranešimą apie galimai patirtą ar matytą smurtą ir priekabiavimą, atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

36. Šio Aprašo pažeidimas gali būti laikomas darbo pareigų pažeidimu ir taikoma atsakomybė numatyta Lietuvos Respublikos darbo kodekse ar kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

37. Aprašas gali būti keičiamas, papildomas, atnaujinamas keičiantis imperatyvioms teisės aktų nuostatomis, atsižvelgiant į gautus pranešimus apie smurtą ir priekabiavimą, nustatytus smurto ir priekabiavimo atvejus, pasikeitus galimiems jų pavojams ar atsiradus naujų arba pareikalavus Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos darbo inspektoriui.

38. Aprašas tvirtinamas, keičiamas, papildomas, atnaujinamas ir naikinamas Progimnazijos direktoriaus įsakymu.

Smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos Įgyvendinimo tvarkos aprašo 1 priedas

MOKINIŲ IR DARBUOTOJŲ PRANEŠIMAS APIE GALIMŲ SMURTO IR PRIEKABIAVIMO ATVEJUS DARBE

_____ (data)

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurto ir priekabiavimo atvejį:	
Pranešusiojo apie galimo smurto ir priekabiavimo atvejį vardas, pavardė, telefono Nr., el. paštas:	
Galimai įvykusio (matyto) smurto ir priekabiavimo atvejo data (valanda):	
Kur įvyko smurtas ir priekabiavimas (vieta):	
Kokia smurto ir priekabiavimo forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota (pažymėkite ir pabraukite reikalingus žodžius):	
<input type="checkbox"/> <i>Žodinės</i> : užgaulios pastabos, nuolatinis įžeidinėjimas, grasinimas, bauginimas, menkinimas, užuominos dėl amžiaus, lyties ar kitų asmeninių dalykų, apkalbos ir pan.; <input type="checkbox"/> <i>Fizinės</i> : spoksojimas ir rūstus žvilgsnis norint įbauginti, pakeltu tonu išreiškiami reikalavimai, pargriovimas, kumštelėjimas, smurtu, kuomet užpuolamas vienas ar daugiau darbuotojų ar vadovų dėl su darbu susijusiomis aplinkybėmis <input type="checkbox"/> <i>Socialinės</i> : įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad suaugusysis yra nepageidaujamas ar atstumiamas, gandų skleidimas; <input type="checkbox"/> <i>Elektroninės</i> : patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, suaugusiojo asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). <input type="checkbox"/> <i>Kiti pastebėjimai</i> (įrašyti) _____ _____ _____	
Ar žinomas tokio elgesio pasikartojimas? _____	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

<u>Patyrusio smurtą ir priekabiavimą</u>, vardas, pavardė, pareigos	
Galimai smurtavusio vardas, pavardė, pareigos	
<u>Stebėjusio(ių) smurtą ir priekabiavimą</u> vardas(ai), pavardė(s), pareigos	

Išsamesnė informacija apie įvykį, trumpas faktais pagrįstas įvykio aprašymas:

(užpildžiusio asmens vardas, pavardė)

(parašas)

Smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos
įgyvendinimo tvarkos aprašo
2 priedas

**VILKAVIŠKIO R. KYBARTŲ „SAULĖS“ PROGIMNAZIJOS
SMURTO IR PRIEKABIAVIMO ATVEJŲ PROGIMNAZIJOJE PRANEŠIMŲ ŽURNALAS**

Eil. Nr.	Pranešimą teikiančio asmens vardas, pavardė	Pateikimo data	Trumpas atvejo aprašymas	Priimtas sprendimas

Smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos
įgyvendinimo tvarkos aprašo
3 priedas

**VILKAVIŠKIO R. KYBARTŲ „SAULĖS“ PROGIMNAZIJOS
GALIMŲ SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PROGIMNAZIJOJE ATVEJŲ
NAGRINĖJIMO KOMISIJOS NARIO KONFIDENCIALUMO PASIŽADĖJIMAS**

20 ____ m. _____ d.
Kybartai

1. Aš suprantu, kad, vykdydama(a) savo pareigas Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijoje (toliau – Progimnazija), turėsiu prieigą prie informacijos apie asmenis, kuriems taikomas reikalavimas užtikrinti konfidencialumą. Ši informacija Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytais atvejais gali būti atskleista ar perduota tik įgaliotiems asmenims ar institucijoms.

2. Aš žinau, kad konfidencialią informaciją sudaro asmens, Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka ir atsižvelgiant į Vilkaviškio r. Kybartų „Saulės“ progimnazijos smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos įgyvendinimo tvarkos aprašo nuostatas, pateikęs pranešimą dėl patirto smurto ir priekabiavimo, duomenys ir kita jį tiesiogiai ar netiesiogiai identifikuoti leidžianti informacija.

3. Aš pasižadu užtikrinti konfidencialumą ir neatskleisti, neperduoti informacijos, laikomos konfidencialia, nė vienam asmeniui, kuris nėra įgaliotas naudotis šia informacija, tiek Progimnazijos viduje, tiek už jos ribų. Taip pat pasižadu pranešti Progimnazijos direktoriui apie bet kokią pastebėtą ar sužinotą situaciją, kuri gali kelti grėsmę tokios informacijos saugumui ir konfidencialumui.

4. Aš žinau, kad šis pasižadėjimas galios visą mano darbo ar sutartinių santykių galiojimo laiką Progimnazijoje, taip pat man pradėjus eiti kitas pareigas arba pasibaigus darbo santykiams.

5. Aš esu susipažinęs(usi) su Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimais, reglamentuojančiais konfidencialios informacijos apsaugą.

6. Aš esu įspėtas(a), kad už šio pasižadėjimo nesilaikymą turėsiu atsakyti pagal Lietuvos Respublikos įstatymu.

(parašas)

(vardas, pavardė)